

SPOROČILO ZA JAVNOST Agencije EU za droge v Lizboni

KOKAIN, AMFETAMINI, EKSTAZI IN MARIHUANA: NAJNOVEJŠI TRENDI

Kokain - stimulatívna droga, ki jo izbere veliko mladih Evropejcev

(24.11.2005, LIZBONA) Kokain postaja vse bolj pomembna droga v prikazu stanja na področju drog v Evropi, poroča **Agencija EU za droge (EMCDDA)** v svojem **Letnem poročilu 2005 o stanju na področju problematike drog v Evropi**, ki je bilo danes predstavljeno v Bruslju. Kazalci trgovanja s kokainom in njegova uporaba opozarjajo na rast uvoza in uporabe te droge, opaziti pa je tudi vedno več dokazov o zdravstvenih težavah zaradi uporabe kokaina.

Center **EMCDDA** ocenjuje, da je okoli 9 milijonov Evropejcev (3% vseh odraslih) že uporabilo kokain. Od 3 do 3,5 milijona (1% vseh odraslih) Evropejcev naj bi drogo poskusilo v zadnjem letu, medtem ko naj bi bilo rednih uporabnikov, sem se štejejo tisti, ki so kokain uživali v zadnjem mesecu, okoli 1,5 milijona (0,5% vseh odraslih). Uporaba kokaina je razširjena predvsem med mlajšimi odraslimi (15–34 let), zlasti mlajšimi moškimi, in tistimi, ki živijo v mestnih območjih.

Uporaba kokaina se med državami močno razlikuje, večina nacionalnih raziskav namreč ocenjuje, da je drogo že kdaj uporabilo od 1% do 11,6% mladih Evropejcev, v zadnjih 12 mesecih pa med 0,2% in 4,6%.

Španija in **Združeno kraljestvo** poročata o najvišjih stopnjah uporabe kokaina, saj je drogo v zadnjem letu uporabilo več kot 4% mlajših odraslih, to pa presega stopnje uporabe ekstazija in amfetaminov v zadnjem času. Te ocene se približujejo številkam v ZDA, pravi center **EMCDDA**, kar vzbuja skrb, da veliko mladih v različnih delih Evrope (¹) kot stimulatívno drogo izbere kokain.

Od devetdesetih let prejšnjega stoletja raziskave na **Danskem**, v **Italiji**, na **Madžarskem**, **Nizozemskem** in v **Avstriji** poročajo o dokazani rasti uporabe kokaina med mlajšimi odraslimi v zadnjem času. V **Španiji** in **Združenem kraljestvu** je bila rast najvišja pred letom 2001, vendar pa najnovejši podatki kažejo, da se je ta naraščajoči trend ustalil.

Uporaba crack kokaina v Evropi – droge, ki je zlasti povezana z javnim zdravjem in socialnimi problemi – ostaja po podatkih današnjega poročila omejena. O večji uporabi poročajo samo iz nekaterih večjih mest, zlasti na **Nizozemskem** in v **Združenem kraljestvu**.

Izredno povečanje zaseženih količin kokaina v Evropi

Najnovejši podatki kažejo, da so se količine zaseženega kokaina v **EU** v obdobju med letoma 2002 in 2003 skoraj podvojile, s 47 ton na 90 ton, kar nakazuje, da je Evropa postala glavni trg za to drogo. Večina kokaina v **EU** vstopi prek **Iberskega polotoka** in **Nizozemske**, pri tem pa so **afriške** in **karibske** države pomembna območja tranzita za prodajo v Evropo. **Španija** in **Nizozemska** poročata o največjih količinah zaseženega kokaina v **EU**. Količine so se v obdobju med letoma 2002 in 2003 več kot podvojile.

Vedno večji vpliv kokaina na javno zdravje

Po podatkih poročila dandanes več Evropejcev poišče zdravstveno pomoč zaradi težav, povezanih z uporabo kokaina. Okoli 10% povpraševanj po zdravstveni pomoči zaradi težav z drogami v Evropi je povezanih z

uporabo kokaina, čeprav so med državami zabeležene velike razlike. Najvišji odstotek oseb, ki iščejo pomoč zaradi uporabe kokaina, najdemo v **Španiji** (26%) in na **Nizozemskem** (38%). Na **Nizozemskem** je med osebami, ki so bile leta 2003 na novo vključene v zdravljenje, več oseb zaprosilo za pomoč zaradi težav s kokainom kot zaradi uporabe opiatov.

Center EMCDDA opozarja: "Smrt zaradi uporabe kokaina je resen problem, ki verjetno pogosto ni evidentiran". Uporaba kokaina je med uporabniki opiatov pogosta in zato je kokain tudi ponavadi prisoten pri smrtnih primerih zaradi prevelikih odmerkov opiatov. Ocenjuje se, da ima kokain "odločilno vlogo" pri okoli 10% vseh smrtnih primerov zaradi uporabe drog (od 1% do 15%, odvisno od države). Po podatkih poročila bi to lahko pomenilo, da je na ravni **EU** vsako leto več sto smrtnih primerov zaradi uporabe kokaina. Vendar pa so smrtni primeri zgolj zaradi uporabe kokaina redki, kljub temu obstaja zaskrbljenost, da bi lahko ta droga poslabšala kardiovaskularne težave.

Znakov o upadu uporabe drugih stimulansov ni

Najnovejši podatki iz raziskav še naprej kažejo naraščajoči trend uporabe ekstazija in amfetaminov med mlajšimi odraslimi v večini držav **EU**, pravi center **EMCDDA** ⁽²⁾.

O večji uporabi ekstazija so v Evropi prvič poročali v devetdesetih letih, njegova uporaba pa je danes v večini držav na enaki ravni kot uporaba amfetaminov oziroma nad njo. Center **EMCDDA** ocenjuje, da je v **EU** v zadnjem času ekstazi uporabilo okoli 2,6 milijona odraslih (0,8% vseh odraslih).

Kot kažejo nacionalne raziskave, od 0,6% do 13,6% mlajših odraslih poroča, da so ekstazi poskusili že kdaj v življenju, od 0,4% do 6% pa jih poroča, da so ga uporabili v zadnjem letu. O najvišjih stopnjah uporabe ekstazija v zadnjem času med mlajšimi odraslimi poročajo iz **Estonije** (3,7%), **Španije** (3,8%), **Češke** (5,9%) in **Združenega kraljestva** (6,9%). Vendar pa v nasprotju z drugimi državami, za katere so na voljo podatki, **Nemčija**, **Grčija** in **Združeno kraljestvo** poročajo, da se je uporaba ekstazija ustalila.

Danska, **Estonija** in **Združeno kraljestvo** so države z najvišjo stopnjo uporabe amfetaminov v zadnjem času med mlajšimi odraslimi (ocenjeno na okoli 3%). Vendar pa je **Združeno kraljestvo** edina država v **EU**, ki poroča o občutnem padcu uporabe amfetaminov v zadnjem času v tej starostni skupini (15–34 let).

Evropa ostaja glavno središče proizvodnje ekstazija in amfetaminov

V svetovnem merilu ostaja Evropa glavno središče proizvodnje ekstazija, čeprav se zdi, da njena relativna pomembnost upada, saj se proizvodnja ekstazija širi na druge konce sveta. Jedro svetovne proizvodnje amfetaminov in njegovih zasegov ostaja še naprej v Evropi. Leta 2003 so odkrili laboratorije za proizvodnjo amfetaminov v **Belgiji**, **Nemčiji**, **Estoniji**, **Litvi**, **Luksemburgu** (v manjšem obsegu), **na Nizozemskem**, **Poljskem** in v **Združenem kraljestvu**.

Večina amfetaminov, zaseženih v EU leta 2003, je izvirala iz **Nizozemske**, sledili sta ji **Poljska** in **Belgija**. V **zahodni** in **osrednji Evropi** je bilo leta 2003 zaseženih okoli 82% celotne količine amfetaminov v svetu. Zdi se, da zasežene količine od leta 2002 naraščajo.

Evropa se upira svetovnemu trendu – ni znakov naraščanja uporabe metamfetaminov

Kljub naraščajočim težavam, povezanim z uporabo metamfetaminov v **Afriki**, **Aziji**, **Avstraliji**, **Novi Zelandiji** in **ZDA**, večje uživanje te droge v **EU** ostaja omejeno na **Češko** in **Slovaško**. Na **Češkem** imajo s tem lokalno omejene težave že od osemdesetih let prejšnjega stoletja, več kot 50% povpraševanj po zdravljenju odvisnosti zaradi uporabe drog na tem območju je povezanih s težavami zaradi uporabe metamfetaminov.

Predsednik centra EMCDDA Marcel Reimen je zgornje ugotovitve komentiral z naslednjimi besedami: "Mnoge evropske države so močno povezane z drugimi deli sveta, v katerih imajo težave zaradi uporabe metamfetaminov. Glede na to, da se evropski trg stimulansov širi, ne smemo prezreti možnosti za širjenje uporabe metamfetaminov. Prav nasprotno, na tem področju sta nadzor in preventivno ukrepanje bistvena."

Zaskrbljenost zaradi priljubljenosti naravnih halucinogenov

Uporaba sintetičnih halucinogenih snovi, kot je LSD, ostaja v vsej Evropi nizka. Vendar pa današnje poročilo ugotavlja, da je med šolsko mladino (15–16 let) eksperimentiranje z naravnimi halucinogeni, kot so "nore gobice", sorazmerno pogost pojav. Leta 2003 je bila razširjenost uporabe norih gobic kadar koli v življenju v primerjavi z uporabo ekstazija enaka na **Češkem**, **Danskem**, v **Italiji**, na **Nizozemskem**, v **Avstriji** in na **Poljskem** ter višja v **Belgiji**, **Nemčiji** in **Franciji**.

Marihuano je poskusilo več kot 62 milijonov Evropejcev

Center **EMCDDA** ocenjuje, da je več kot 62 milijonov Evropejcev (ali več kot 20% vseh odraslih) vsaj enkrat poskusilo marihuano, okoli 20 milijonov (več kot 6% vseh odraslih) pa jih je marihuano uporabilo v zadnjem letu. Okoli 9,5 milijona (skoraj 4% vseh odraslih) Evropejcev naj bi drogo redno uporabljalo in približno 3 milijone mlajših odraslih, večinoma mlajših moških, naj bi drogo uporabljalo vsak dan ali skoraj vsak dan.

Marihuana – z zmanjševanjem nacionalnih razlik enotnejša slika

Od devetdesetih let prejšnjega stoletja je prevladujoči evropski trend uporabe marihuane usmerjen navzgor ⁽³⁾. Vendar pa celotna slika uporabe marihuane v **EU** ni enotna, saj **Združeno kraljestvo** zgodovinsko izstopa kot država z najvišjimi stopnjami razširjenosti.

Vendar pa to ne velja več, pravi center **EMCDDA**, saj so razliko sedaj zabrisale druge države, položaj v **Združenem kraljestvu** pa se je od leta 1998 ustabil. Stopnje uporabe marihuane v zadnjem času med mlajšimi odraslimi so, na primer 17,3% v **Španiji**, 19,5% v **Združenem kraljestvu**, 19,7% v **Franciji** in 22,1% na **Češkem**. (Najnižje stopnje uporabe marihuane v zadnjem času med mlajšimi odraslimi najdemo v **Grčiji**, na **Švedskem**, **Poljskem** in **Portugalskem**).

ESPAD (Evropska raziskava o alkoholu in drugih drogah med šolsko mladino/European school survey project on alcohol and other drugs) ⁽⁴⁾ nudi koristen okvir o dolgoročnih trendih (1995–2003) uporabe drog med evropsko šolsko mladino (15–16-letniki) in kaže določene znake enakih razmer glede uporabe marihuane. Leta 1995 je bilo po podatkih raziskave **ESPAD** ocenjeno, da je število oseb, ki so v tej starostni skupini v življenju že kdaj uporabile marihuano, 41% v **Združenem kraljestvu** in 37% na **Irskem**, kar je občutno višje od vseh drugih držav **EU**, ki so sodelovale v raziskavi. **Češka** (22%) je bila edina druga država **EU**, ki je poročala o ocenah nad 20%. Večina držav je poročala o stopnjah pod 10%.

Vendar pa podatki raziskave **ESPAD** za leto 2003 kažejo precej drugačno sliko, saj je devet **držav članic EU** poročalo o več kot 20-odstotnih ocenah uporabe marihuane kadar koli v življenju: **Češka** (44%), **Irska** (39%), **Združeno kraljestvo** (38%), **Francija*** (38%), **Slovenija** (28%), **Italija** (27%), **Slovaška** (27%), **Danska** (23%) in **Estonija** (23%). Povečanje uporabe marihuane kadar koli v življenju je bilo najbolj izrazito v **novih srednje- in vzhodnoevropskih državah članicah EU**, v katerih so bile leta 1995 stopnje zelo nizke (na splošno pod 10%).

O najvišjih stopnjah uporabe marihuane kadar koli v življenju med 15- in 16-letnimi dijaki v Evropi so leta 2003 poročali na **Češkem** (44%), o najvišji stopnji uporabe marihuane v zadnjem mesecu pa v **Španiji** in **Franciji** (22%). V obdobju med letoma 1999 in 2003 so na **Češkem** poročali o 5-odstotnem povečanju števila dijakov, ki naj bi marihuano prvič poskusili pri 13. letih ali še prej. Vendar pa **Nizozemska** in **Združeno kraljestvo** poročata o manjšem 1-odstotnem zmanjšanju te številke, čeprav je spremembo tega obsega težko razložiti.

Uporaba več drog hkrati – osrednja značilnost evropskega stanja na področju drog

Poročilo pravi, da je uporaba več drog hkrati osrednja značilnost evropskega stanja na področju drog, saj analiza zgolj ene snovi že dolgo ni več realna.

Direktor centra EMCDDA Wolfgang Götz opozarja: "Pri analizi vpliva uporabe drog na javno zdravje je treba upoštevati zapleteno sliko medsebojno povezane uporabe psihoaktivnih snovi, vključno z alkoholom in

tobakom. Osredotočenje na trende zgolj ene snovi je lahko zavajajoče, če ne upoštevamo medsebojnega vpliva različnih vrst drog."

Opombe in opredelitev pojmov:

Vsi odrasli: 15–64 let; mlajši odrasli: 15–34 let; uporaba kadar koli v življenju: poskusili vsaj enkrat v življenju/sploh kdaj uporabili; Uporaba v zadnjem času: v zadnjih 12 mesecih; redna uporaba – v zadnjem mesecu/30 dneh.

⁽¹⁾ Glej Komentar v *Letnem poročilu 2005*, prikaz "Uporaba kokaina v zadnjem letu med mlajšimi odraslimi (15–34 let).

⁽²⁾ Glej Poglavlje 4, prikaza 8 in 9.

⁽³⁾ Glej Poglavlje 3, prikaz 4.

⁽⁴⁾ <http://www.espad.org/index.html> (* Francija je v raziskavi ESPAD sodelovala šele od leta 1999 naprej).